

KALOTÁS ZSOLT

Az Év Természetfotósa pályázatról a zsűri elnökének szemével

A Magyar Természetfotósok Szövetsége 2015-ben immár 23. alkalommal hirdette meg hazánk legnagyobb természetfotós versenyt, „Az Év Természetfotósa” pályázatot. A megméretetés teljesen nyílt volt, amatőr és hivatásos természetfotósok is indulhattak rajta, és az elmúlt évekhez hasonlóan a szomszédos országok magyarok lakta területeiről is többen beneveztek. Úgy tűnik, hogy a pályázat továbbra sem veszít népszerűségéből, mert ebben az évben is közel 300 pályázó összesen 3410 képe érkezett be a szervezőkhöz.

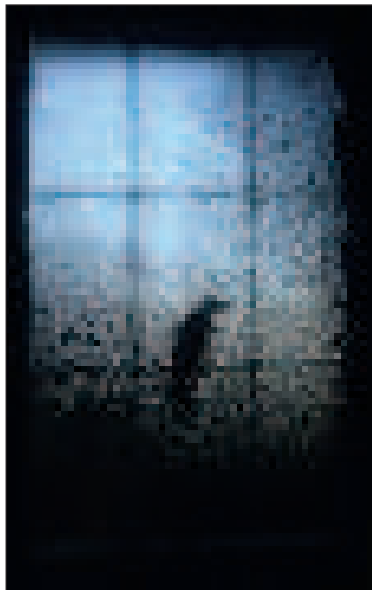
Az idén is elismert természetfotósokból és fotóművészekből álló szakavatott zsűri bírálta el a beküldött fotókat. A zsűri tagjai a következők voltak: *Bánkuti András* fotóművész, a Digitális Fotó Magazin főszerkesztője, *Berta Béla* fotóművész, természetfotós, *Dombovári Tibor* fotóművész, az Év Természetfotósa 2002-ben, *Heltai Csaba*, a National Geographic magazin művészeti vezetője, *Kalotás Zsolt* természetfotós, az Év Természetfotósa 2001-ben (a zsűri elnöke), *Selmeczi Dániel* bűvárfotós, az Év Természetfotósa 2014-ben és *Suhayda László* természetfotós. A felkért bírálók három részletben értékelték a beérkezett pályamunkákat. Az első körben csak arra szavaztak, hogy melyik kép kerüljön a középdöntőbe. A második fordulóban a továbbjutott mintegy 500 képet már 1-től 10-ig pontozták, és a legjobb eredményt elérő kb. 200 fotó került a záró fordulóba, ahol a zsűri kiválasztotta a kiállításra kerülő képeket, majd mind a 14 kategóriában odaítélte a díjakat, illetve megnevezte a különdíjas pályaműveket. A zsűrizés – az elmúlt évek gyakorlatában már megszokott módon – a díjak odaítéléséig teljesen nyilvános volt, és az érdeklődők a Fotoklikk.hu jóvoltából egyenes adásban követhették az interneten.

A zsűri 62 szerzőnek összesen 102 képét választotta ki a kiállításra. Hagyományosan a Magyar Természetudományi Múzeumban megrendezett kiállításon a werk fotókkal együtt 117 képet mutattak be a pályázatra beérkezett anyagból. Örömteli volt, hogy ebben az évben is fálra kerültek olyan képek, amelyeknek szerzői eleddig igazán széles körben voltak ismertek, de az is örömdetes volt, hogy évről évre több természetfotós hölgy fotóival ismerkedhetünk meg a kiállításon. Ezek a tények nyilvánvalóan azt jelentik, hogy a természetfotózás népszerűsége tovább növekszik hazánkban, és ma már kortól és nemtől függetlenül széles réteg foglalkozik szabadidejében a természet szép és ritka pillanatainak megörökítésével.

Ha valaki felvetné, hogy értékeljem röviden a pályázatot, nehéz helyzetbe kerülnék. Többek között azért, mert óhatatlanul fogódzkodókat keresnek, és a korábbi pályázatok kiállítási anyagának színvonalához mérve próbálnám minősíteni „Az Év Természetfotósa 2015” pályázatot. Ez a megközelítés azonban, azon kívül, hogy szubjektív, még csalóka is, mert figyelmen kívül hagyja azt a fálra nem került mintegy 3300 képet, ami a zsűri elé került, de végül nem lett a kiállítási anyag része. Éppen ezért az ilyen kérdésre kivülrőlként én bizonyosan ki-

térő választ adnék. Most azonban abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a zsűri elnökének szemével értékelhetem az idei pályázat képeit, és hogy mivel a korábbi pályázatok elbírálásában is gyakorta részt vettem, így van némi összehasonlítási alapom.

Mint mindennek, ennek a pályázatnak is voltak negatív és pozitív tapasztalatai. A negatívak voltak kisebbségben, így ezekkel érdemes kezdeni. Az egyik megállapításom a képanyagot értékelve az volt, hogy nagyon sok – egyébként technikailag kifogástalan – fotó készült azokban a bérelhető lesekben, amelyek lehetőségeket biztosítanak a kevés szabadidővel rendelkező és átlagosnál gyengébb biológiai felkészültségű hobbifotósoknak. Ezzel egyébként semmi baj nem lenne, mert a természetfotózásnak ez az újfajta gyakorlata természetvédelmi szempontból mindenképpen pozitívan értékelendő, hiszen nagyon sok embernek nyújt élményt. A résztvevők szinte testközeliségből figyelhetik meg a vadon élő állatok viselkedését, sőt a detektívüveges leseknek hála, még kiváló dokumentumképeket is készíthetnek róluk anélkül, hogy az a legkevésbé zavarná a fotóalanyokat megszokott élettevékenységükben. Ez a módszer nagyon sok embert képes megnyerni a természetvédelem ügyének is. Ugyanakkor az ilyen lesekben készült fotóknak elvész az egyedisége, mert ugyanabból a nézőpontból gyakorlatilag bárki képes minden előképzettség nélkül megörökíteni a les előtt napi rendszerességgel megjelenő állatok tevékenységét, és ráadásul mindezt azonos környezetben! Az ezekben a lesekben készített felvételek tökéletesen megfelelnek természetfotó témájú emlékképeknek, dokumentumképeknek a készítő számára, ugyanakkor szinte esélytelenek arra, hogy bejussanak az év legnagyobb természetfotós seregszemléjén kiválasztott legjobb képek közé. A zsűri megítélése szerint ugyanis egy természetfotó attól válik kiemelkedő alkotássá, ha a téma megvalósítása alapvetően egyéni ötleten alapul, ha az alkotó olyan néző-

Ritzel Zoltán: Párás ablak

pontot választ, ami már önmagában is szokatlan, ha a kép kompozíciója, szerkezete nem sablonokra épül, ha színvilága nem mindennapi és erősíti a kép mondanivalóját. Legfőképpen akkor lesz valóban értékes, ha nem vagy nehezen megismételhető! Meghatározónak számít a zsűri szemében a kép megpillantása láttán létrejövő első élmény, ami alapvetően meghatározza a fotó további sorsát a versenyben. Mivel a zsűrizés szubjektív elemeken alapuló tevékenységnek számít, az úgynevezett „első találkozás élménye” sok esetben döntő szempont lehet. Egy igazán jó természetfotónak ugyanis már az első alkalommal hatnia kell, érezni kell rajta az egyediséget, a pillanat varázsát, az esztétikai magaslatokat! Minden egyéb értéket nevezet jellemző csak ezt követően jöhet szóba. Ha például a fotó magas technikai színvonalú, ha a bemutatott téma gyönyörűen, élesen jelenik meg a képen, ha szerkezetileg látszólag minden a helyén van, mindez még nem elegendő egy ilyen versenyen a sikerhez. Nagyon nagyok ma már

az elvárások, magasak a követelmények! A „déja vu” hatású képek általában nem jutnak tovább az első rostán, mert, ahogy a művészetben az epigonoknak sem teremhet sok babér, a természetfotózásban sem szeretik a szolgálai másolókat. És ezek a pályaművek természetesen az első szűrőn fennakadnak. Ugyancsak kiesnek a versenyből a rosszul komponált, hibásan exponált vagy az amatőr digitális feldolgozáson keresztül ment fotók is.

Az igazán kiemelkedő természetfotót mindig az jellemzi, hogy mögötte tetten érhető az alkotó ember, akit egyéni látásmód jellemz! És ilyet csak az készít, aki komolyan veszi, sőt hivatásnak tekinti ezt a műfajt, aki tiszteli a természetet, amely folyamatosan új és új témát kínál számára, és aki kitartóan és tudatosan készül egy-egy művészeti alkotás, egy valóban egyedi természetfotó létrehozására.

De nézzük csak, mit nyújtott nekünk „Az Év Természetfotósa 2015” pályázat. Elsőként is örvendetes sokféleséget, és kiegyenlített magas színvonalat mind a 14 meghirdetett kategóriában. Terjedelmi korlátok miatt csak néhány kép kiemelésére van mód, és talán kiemelésem szubjektív, de ezek a képek valóban méltóak arra, hogy beszéljünk róluk.

A „Kezünkben a Föld”, vagyis az ember és a természet kapcsolatait bemutató kategóriában *Ritzel Zoltán: Párás ablak* című fotója lett a győztes, és emellett elnyerte a Magyar Fotóművészek Szövetségének különdíját is. Ez az a kép, ami a 2014. évi párizsi madárfotós pályázaton is nagydíjas lett. A szerző roppant egyszerű eszközökkel operált, a látvány mégis óriási hatású. A beparásodott tanyablaknál megjelenő harkály árnyképe szinte szimbólummá válik, és bár nem történik semmi különös, nehezebb líraiabb módon visszaadni azt az érzést, hogy az ember és környezete milyen nagy egymásrataltságra él. A Bonyhádon élő fotósnak nem ez az első jelentős sikere a naturArt pályázatán. Az elmúlt években többször is elkápráztatta már a zsűrit és a közönséget egyéni hangulatú alkotásaival.

Hogy a humor se maradjon el ebből a kategóriából, arról *Szabó Ilona: Elemi ösztön* című képe gondoskodott. A kiskutyájával a Balatonban fürdőző nőt megtámadó bütykös hattyút bemutató fotó valódi telitalálat. És bár tudjuk, hogy korántsem veszélytelen egy ilyen szituáció, a nézőnek mégis mosolyra húzódik a szája az ölebet védő kétségbeesett gazda, és a felbőszült, territóriumát védő madár láttán. Sokan a hattyúkat barátságos, táplálékot kolduló madárnak hiszik, nem ismerik ilyen félelmetes fűriaként.

És ha már a humoros fotóknál tartunk, számomra megnyugtató volt, hogy a „Madarak és viselkedésük” kategóriában sem valami véres akciófotó került az első helyre, hanem egy olyan kép, amelyen maga a madár szinte nem is látszik. *Mánfai Bence* víz alá bukó szárcsájának ugyanis csupán az úszóhátyás lábai láthatók, mivel a láb gazdája épp az expozíció pillanatában bukott hatalmas csobbanással a víz alá! A szerző a különleges mozdulat kiváló megragadásáért a kategória első díja mellett még két különdíjjal is gazdagodott. A madaras kategóriában második helyezést elért *Madárszellem* című képen sem látszik madár, csupán annak ablaküvegen megmaradt „élethű lenyomata”. *Kállai Márton* meglátta a témát és roppant egyszerű módszerekkel meg is örökítette. A szellemé vált madár képe ily módon egy egész történetet mesél el a nézőnek.

Nem hiányoznak a kiállítás palettájáról a természet monumentalitását érzékeltető fotók sem. Közülük is legmegkapóbb „Az állatok és környezetük” kategóriájának legkiemelkedőbb fotója. *Palcsok István* lélegzetelállító természetfotója az erdélyi havasokban készült. A képen a tiszteletet parancsoló hegyek felett hajnali párában átrepülő hollót láthatunk. A fotó a táj atmoszféráját olyan erőteljesen képes visszaadni, hogy szinte érezzük, milyen aprók vagyunk mi emberek ebben a fenséges, de ugyanakkor rideg világban. Ugyanez az érzés fogja el a nézőt a fekete-fehér kategória győztes képe előtt. *Lang Nándor: Ébredő Nap, szunyadvó Hold* című fotója

Forster Ádám: Életfa

láltán már a világmindenséghez kell, hogy mérjük magunkat, és rá kell döbennünk, mennyire magunk vagyunk mi emberek az űr végtelen galaxisai között, és mennyire fontos számunkra, hogy Földünk, az életet adó bolygó minél tovább fennmaradjon.

A földi élet nagyszerűségét és az élet körforgását hirdeti a *Forster Ádám* Természet Világa-küldíjas fotója is, amely 49 expozíció eredményeképpen jött létre úgy, hogy a szerző ezeket a képeket egy különleges technika segítségével egy képpé formálta. *Az életfa* című képen látható tölgyfát glóbuszszerű keret övezi. A tölgyfa, ami több európai kultúrában az életerő jelképe, a fotós segítségével így válik a földi élet megtartásának szimbólumává.

A vadfotók közül rám *Krizák István: Párhaj* című képe volt a legnagyobb hatással. Meglehetősen sok képet láttam már verekedő gimbiakról, azonban ez a fotó valahogy

mégis más. Sugárzik belőle az ősi erő, és szinte érezni az egymáshoz közeledő testek mozdulatlanágának dinamikáját. A kíméletlen küzdelem pillanatát a szerző nem az erdő színorgiájának háttérével, hanem az alkony színeinek, baljós árnyalatainak közepette mutatja be, és ez még tovább növeli a harc drámaiságát.

Különlegesen üdítő élményt jelentettek számomra *Haarberg Orsolya* Skandináviában és Izlandon készült képei is. Orsolya volt az, aki 2009-ben első nőként érdemelte ki „Az Év Természetfotósa” címet, és ezt a kiemelkedő sikert két év múlva képes volt megismételni. Azóta nemzetközi szinten is a legjobbak között tartják számon. Tehetségének, kitartásának, sokoldalúságának köszönhetően ma már a National Geographic külsős fotósa, aki férjével Erlenddel nagy sikerű könyveket és képriportokat készít a csodás északi tájakról. Kiváló tájfotói, különleges sarkvidéki hangulatot árasztó makrofotográfiái, emlős- és madárfotói rendre bizonyítják kiemelkedő kompozíciós készségét és maximalizmusát. A pályázaton most is több képét díjazták. Orsolya ezzel az eredménnyel ismét igazolta, hogy méltán került be a nemzetközi természetfotózás élvonalába.

Sok meglepetést hozott a 2015. évi nagy természetfotós seregszemle, egy dolog azonban borítékolható volt: ha *Máté Bence* is indul a pályázaton, akkor a fődíjat akár már oda is lehet adni neki. Bár a pályázat anonim volt, Bence képeinek többségét a természetfotózás iránt érdeklődők már jól ismerhették. Egyrészt azért, mert nem titkolózós típus, de azért is, mert számtalan nemzetközi pályázaton szerepelt eredményesen fotóival. Sikereitől hangos a nemzetközi és a hazai média, képei nagy népszerűségnek örvendenek az interneten is. A meglepetés inkább csak az volt, hogy most nem a madár kategóriában vitte el a pálmát, és az, hogy idén nem mutatott akkora fölényt a többi pályázóval szemben, mint azt megszokhattuk

tőle. Ugyanakkor ragaszkodott régi szokásához, hogy mindig valami újjal lépje meg a zsűrit és a természetfotózás rajongóit. Az „Emlősök és viselkedésük” kategóriában első díjas képének méltán adta a *Tűzijáték* címet, hiszen az éjszaka készített fotón látható pancsoló vidracsalád az állandó megvilágítás, az ellenfény és a több vaku villanásának együttes hatására valóban úgy szórja szerte szét a vízceppeket, mintha egy nagy tűzijáték alatt játszanának. Csodálatos, egyedi fotográfia! Bence mégsem ezzel a képpel aratta a legnagyobb sikerét, hanem a *Lépeselőny* című fotójával, ami a legújabb ötleten alapulva készült el. Az éjjel halászó szürke gém lopakodását mutatja be fázisonként egyetlen képen, oly módon, hogy a tartós megvilágítás és a vakuzás kombinációjával létrejött képen úgy tűnő, szellemadarak járnak éjszakai táncukat. Ennek a képnek szavazta meg a zsűri az *Év Természetfotója* díjat, azzal a dicsérettel, hogy ez egyben a pályázat legkreatívabb fotója is! Máté Bence összetett teljesítménye alapján elnyerte az *Év Természetfotója* kitüntető címet is, és így ötödik alkalommal lett a pályázat fődíjasa. Ez olyan kiemelkedő eredmény, ami rajta kívül még senkinek sem sikerült!

Az *Év Ifjú Természetfotója* címet portfóliója alapján a vajdasági *Szekeres Levente* nyerte el. Ez a tehetséges ifjú fotós már korábban is

szerepelt madárfotóival az *Év Természetfotója* pályázat kiállításain, de az igazán átütő sikert ez az év hozta el számára. Az ifjúsági kategóriában első díjat kapott képe akár egy felnőtt, tapasztalt természetfotós is becsületére válna, olyan kiforrott kompozíciókészségről és egyedi látásmódról tanúskodik. Úgy gondolom, hogy ez a kiemelkedő siker meg fogja alapozni ifjú fotósunk karrierjét, és nem lennének meglepve, ha a jövőben nemcsak „hazai pályán”, hanem már a nemzetközi mezőnyben is komoly eredményeket érne el. Az elmúlt három évben mutatott fejlődését látva, ez egyáltalán nem tűnik lehetetlennek.

Az „Év Természetfotója 2015” pályázat képeiből rendezett kiállítás december 31-ig látható a Magyar Természettudományi Múzeum kupolatermében. Ezt követően vándorkiállítással alakul, hogy az ország több helyén is bemutatkozhatson. Akik azonban akadályoztatásuk miatt nem tudják megnézni ezeket a tárlatokat, azoknak sem kell nélkülözniük az élményt, hiszen az Alexandra Kiadó most is megjelentette a pályázat képeiből szerkesztett albumot, amelyben nemcsak a fotókban gyönyörködhetnek az olvasók, hanem a szerzők „önvallomásai” alapján betekintést nyerhetnek a természetfotózás terepi kulisszatitkaiba is. ↩

Az Év Természetfotója 2015 fotópályázat végeredménye

I. Kezünkben a Föld

1. Ritzel Zoltán: Párás ablak
2. Tökölyi Csaba: Acélzátony
3. Szabó Ilona: Elemi ösztön

II. A madarak viselkedése

1. Mánfai Bence: Kacsaláb
2. Kállai Márton: Madárszellem
3. Jakab Flóra: Szegény ágat a madár is húzza...

III. Az emlősök viselkedése

1. Máté Bence: Tűzijáték
2. Laki Zoltán: Gladiátorok
3. Haarberg Orsolya: Ugró hermelin

IV. Az állatok viselkedése

1. Jakab Tibor: Csillógó szerelem
2. Vadász Sándor: Futásban
3. Szabó Ilona: Kimerülésig

V. Az állatok és környezetük

1. Palcsek István: A holló birodalma
2. Kis Csaba: Pókerdő
3. Tökölyi Csaba: Hippocampus denise

VI. Az állatok szemtől szemben

1. Máté Bence: Diadalív
2. Előd László: Lepényhal
3. Daróczy Csaba: Golden eye

VII. Növények és gombák

1. Márki Levente: Fagyos tavasz
2. Szabó Ilona: Széllel festett
3. Potyó Imre: Spórafelhő

VIII. Kompozíció, forma és kísérletezés

1. Haarberg Orsolya: Jég labirintus
2. Dr. Simán László: Különös kreatúra
3. Pohl András: Mesél az erdő

IX. Tájak

1. Laki Zoltán: Élet a dűnén
2. Szabolcs Gergely: Megtört csend
3. Laki Zoltán: Utolsó fények

X. Élet a vízfelszín alatt

1. Előd László: Sügér és muréna
2. Násfayné Kőházi Mária: Nyüzsgés
3. Előd László: Tűzhalak vadásznak

XI. Napnyugtától napkeltéig

1. Gergely József: A hold árnyéka
2. Máté Bence: Tejút
3. Potyó Imre: Nászéjszaka

XII. Fekete-fehér természetfotók

1. Lang Nándor: Ébredő Nap, szunnyadó Hold
2. Daróczy Csaba: Hózápor
3. Tökölyi Csaba: Vesturhorn

XIII. GDF–SUEZ – A természet energiái

1. Haarberg Orsolya: Godafoss, az istenek vízesése
2. Vanik Zoltan: Villámok a Balatonnál
3. Pajor Tamás: Fátyolistennő

XIV. Ifjúsági kategória

1. Szekeres Levente: Pöttyön pók
2. Pálhegyi Simeon: Sziluettes szarvasok
3. Szekeres Levente: Mr. és Mrs. Black

Különdíjak:

A Nimród vadászujság különdíja
Krizák István: Párbaj

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület különdíja
Vörös Lóránt: Gyöngybagoly a mocsár felett

A TermészetBúvár magazin különdíja
Dr. Fodor Ferenc: Az egyszarvú

A Természet Világa tudományos ismeretterjesztő folyóirat különdíja
Forster Ádám: Életfa

Az Uniqlab Kft. különdíja
Pálhegyi Simeon: Csendben

DÉMÁSZ különdíja
Kerekes M. István: Homage to Hitchcock

A Sakertour Team különdíja
Mánfai Bence: Kacsaláb

A Magyar Fotóművészek Szövetsége különdíja
Ritzel Zoltán: Párás ablak

Az Év Búvárfotója 2015 – A PapuaParadise EcoResort különdíja
Előd László

A naturArt Dr. Tildy Zoltán-küldíja
Mánfai Bence: Kacsaláb

Az Év Természetfotója 2015-ben
Máté Bence

Az Év Ifjú Természetfotója 2015-ben a benyújtott portfólió alapján
Szekeres Levente

Az Év Természetfotója 2015-ben
Máté Bence: Lépeselőny

A Hide Photography különdíja Az Év Ifjú Természetfotója 2015-ben a benyújtott portfólió alapján
Szekeres Levente